

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

ΔΙΣΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ-ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Έτος Η. 702

Ιδιότητης—Διευθυντής Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

Πέμπτη 9 Οκτωβρίου 1930

ΑΙ ΖΑΓΟΡΗΣΙΑΚΑΙ ΕΟΡΤΑΙ ΤΗΣ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ

Δολιανά 3 Οκτωβρίου 1930

Β.

Τὴν προπερασμένη Πέμπτη ἐν αὐτοκίνητῳ μᾶς κουβάλῃς ἐμὲ μὲν ὡρᾶ ἀπὸ τῶ Γιάννινα εἰς Δολιανὰ, γιὰ τὸν ἑορτασμό τῆς ἑκατονταετηρίδας τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνεξαρτησίας.

Ὁ δρόμος μεταξὺ Ἰωαννίνων καὶ Δολιανῶν εἶναι γραφικώτατος. Διασχίζομε τὴν δυτικὴν πεδιάδα τῶν Ἰωαννίνων, ἐφίπνυντας δεξιὰ τὰ δύο Μπιστοῦνια, ὅτε φεγγεῖται τὴν μακρινὴν Γέφυραν τοῦ Λυκοστόμου, μήκους ἐνδὲς μιλίου, περνοῦμε τὴν ποτὶ ἐπιπράττειαν τῶν Ρεντζαίων καὶ τῶν Κουμπάων, μπαίνουμε εἰς τὴν στενὴν κοιλιάδα, τῶν Νεγρῶδων ἀπαντοῦμε τὴς διὰφορες πηγὰς τοῦ Κελαμά (Φυάμιδος, μπρὸς καὶ πρὸς τοῦ Κελαμπανίου, κ.) ἀγναντεύομε τὰ Δολιανὰ ἀπάνω εἰς ἓνα ὕψωμα, σὲ λίγα ἀναιδαίνουμε τὸν ἀνήφορον καὶ βρισκομῆστε ἀπὸ πρόθυρον τῶν Δολιανῶν, ὅπου στέκεται κουκολλωμένος μὲ μὲτ' ἐμὴν ἐλληνικὴν σημαίαν ἡ προτομὴ τοῦ μεγάλου διδασκάλου τοῦ Γένους Γεωργίου Γενναδίου καὶ μπαίνουμε εἰς τὸ χωριὸν, παῖρνοντες τὴν σημαντικὴν ὁδὸν Γενναδίου, γεμάτην ἀπὸ ἀντρες, γυναῖκες καὶ παιδία ὅλων τῶν τάξεων καὶ τῶν ἡλικιών, ντυμένους ὅλους τὰς πλείους γιορτάσιμα φορέματά τους. Τὸ πλῆθος μᾶς ἀκολουθεῖ τρέχοντας ἀπὸ πρὸς μᾶς καὶ ζητωκραυγάζοντας. Ἡ Μουσικὴ τοῦ Ὁρφονοτροφείου Γεωργίου Σταύρου, μὲ τὸν ψυχροπατρὸν Διευθυντὴν τοῦ κ. Χαρ. Τζημόπολον καὶ τὸν μουσικοδιδάσκαλον κ. Νικολάου παταρίζει τὸ ἐμβατήριον τῆς ὑποδοχῆς τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ τοῦ Ἰσουλίου κ. Ἀχ. Καλεῦρα. Ὁ Κόσμος ζητωκραυγάζει. Κατ' ἐρχόμενος ὁ Γενικὸς Διοικητὴς μαρτυρεῖται ἀπὸ τὸν λόγιον Πρόεδρον τῆς Κοινότητος κ. Ἀρ. Τσιαντῆν Ἀώλην ἐπὶ κεφαλῇς ὁλοκλήρου τοῦ Κοινοτικοῦ Συμβουλίου, τοῦ Προέδρου τῆς ἐπαρχίας, Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς ἑκατονταετηρίδας, κ. Μιλ. Τσιαντῆν καὶ τῶν μελῶν αὐτῆς διακριμένον ἀπὸ τὸν εἶμα, ποῦ ἔφεραν ἄλλοι στοὺς βραχίονας κ' ἄλλοι εἰς τὴν κορμιδοδόχην. Ἀμφοτέρω οἱ Πρόεδροι ἀδελφοὶ τὸν Γενικὸν Διοικητὴν καὶ τὴν συνοδείαν του, τοὺς γενοῦσας κ. κ. Σπ. Χασιώτην, καὶ Γεώργ. Βηλαράν, τοὺς θέλουν εἰς κ. κ. Κελαοῦδην, Καταστάσαν, ὁ ὁποῖος εἶναι Πρόεδρος τῶν ἑορτῶν τοῦ Ζαγορίου, καὶ Στ. Σταυρόπουλος, καὶ τοὺς Ἰωαννινοὺς ἀδελφοὺς, μερικὸν τῶν ὁποίων εἶναι καὶ ἀνταποκρίται Ἀθηναῖκὸν ἐφημερίδων. Ἀδελφώθηκαμε ἐντὸς εὐτρεπισμένων καὶ σημασιολογιστικῶν τετραγώνων, ὅπου ἀνέμεναν οἱ Σεισμοκώτατοι Μητροπολίται: Ἰωαννιναῖος Κασίλειος, Ἰωαννιναῖος Σπυρίδων, Κονιόπολις Ἰωάννης

καὶ ὁ Ἐπίσκοπος Δωδώνης Δημήτριος, καὶ πολλοὶ ἱερεῖς, ἐπλατύνοντες δὲ τὰ τετραγώνων τοῦτο διπλοὶ στίχοι μαθητῶν καὶ μαθητριῶν κρατοῦντων μικρὰς σημαίας εἰς χεῖράς τους, καὶ φερόντων ἐξηρημαίνοντες κυανὰς ταβλίδας ἀπὸ τοῦς ὁμούς τους. Σειμὴ διδασκάλισσα, ἡ Δις Μαριάνθη Παπαχαρίση, εὐρίσκει ἐπὶ κεφαλῇς τῶν μαθητῶν, εἰς ἣν ὁδεύεται ὁ στολισμὸς αὐτῶν. Ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος κ. Ἀ. Ἀώλης προφώνεῖ τὸν Γενικὸν Διοικητὴν μὲ ὥρατα λογιόριον, γεμάτον ἀπὸ καλωσορίσματα πρὸς ὅλους τοὺς παρισταμένους ἐπιστήμους, ἀπὸ τὸν Γενικὸν Διοικητὴν, ὡς τοὺς ἐκπροσώπους τοῦ Γένους. Ὑστερὰ ἀπὸ τὸ ὥρατο τοῦτο καὶ λωσοριστικὸ λογιόριον, μᾶς προσφύρεται ἡ γυνὴ καὶ ἡ δούπητα, ἐνῶ ἡ Μουσικὴ ἐπαίξει διάφορα μουσικὰ τεμάχια. Σὲ λίγον, ἐπίσημοι καὶ ἀνεπίσημοι ὠδήγηθηκαμεν, εἰς τὴν παρασκευασμένην κεντρικὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ἐφάληθη ἡ νενομομένη δοξολογία. Ὁ γηραιὸς Μητροπολίτης Βεσβίλειος, ὁ πατρίωνιστος γιὰ τὴν μεγάλην του φιλοπατρίαν, ἀπήγγειλε λαμπρὸν λόγον, σχετικῶτα πρὸς τὸ μέγα ἔργον τῆς ἑπαναστάσεως τοῦ 1821 καὶ τὴν πνευματικὴν δράσιν τῶν μεγάλων διδασκάλων τοῦ Γένους, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐξοχώτατη θέσιν κατέχει καὶ ὁ ἑορταζόμενος Γεώργιος Γενναδίου.

Ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, προσηγομένον τῶν ἀρχιερέων τῶν ἱερῶν καὶ τῶν ἐπιστῶν, καὶ ἐπομένον τοῦ Ἀσπ. Διευθυντοῦ καὶ τὴν ἀναπεπταμένην πλατεῖαν, ὅπου στέκεται ἑπ' αὐτῇ σὲ ψηλὸν μάρμαρινον βάθρον ἡ προτομὴ τοῦ Γεωργίου Γενναδίου. Ἐκεῖ ἐσχηματίσθη πάλαι ἓνα μέγα τετράγωνον, μὲ κέντρον τὸ ὑπὸ ἀποκαλύψιν μνημεῖον. Οἱ μαθηταὶ, αἱ μαθήτριαι μὲ τοὺς διδασκάλους καὶ τὴν διδασκάλισσάν τους ἐπλατύνοντες πάλαι ἐσωτερικῶς τὸ τετράγωνον. Οἱ ἀρχιερεῖς μὲ τοὺς ἱερεῖς ἐφάσαν ἐπιμνημόσυνην δεήσειν ὑπὲρ τοῦ ἑορταζομένου μεγάλου τέκνου τῶν Δολιανῶν Γεωργίου Γενναδίου. Ὑστερὰ ἀπὸ τὸν συνηθισμένον μνημόσυνον, ὁ ἐκλεκτὸς καθηγητὴς τοῦ Πενταταξίου διδασκαλείου Ἰωαννίνων κ. Ἀλκ. Κοντοπάνος, γέννημα καὶ θέρμα τῶν Δολιανῶν ἀπήγγειλε τὸν πανηγυρικὸν τοῦ Γεωργίου Γενναδίου μακρὸν μὲν, ἀλλὰ θαυμασιώτατον ἀπὸ κάθε ἀποψιν, ὁ ὁποῖος μὲ κέντρον τὸν Ἠπειρωτὴν ἐξήγε τοὺς μέγα ἔργον τῶν Ἠπειρωτῶν διδασκάλων τοῦ Γένους, οἱ ὁποῖοι ἐξύψυνον τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἀπὸ τὴν νάρκην τῆς μαύρης Δουλείας, Τελειώνοντας τὸν ἀπαράμιλλον καὶ ἐμπνευσμένον λόγον του ὁ κ. Κοντοπάνος, καταχειροκροτοῦμενός ἀπ' ὅλον τὸ πλῆθος, προσκάλεσε τὸν Γενικὸν Διοικητὴν κ. Ἀχ. Καλεῦραν ν' ἀποκαλύψῃ τὴν προτομὴν τοῦ μεγάλου διδασκάλου

τοῦ Γένους, ὁ ὁποῖος, πρὶν νὰ τὴν ἀποκαλύψῃ ἀπήγγειλε καὶ αὐτὸς μετὸν ὑψηλῶν ἐννοῶν λόγον, ἐξαιρόντας τὸ εὐαγγέλιον Ζαγορί, τὸ ὁποῖον (εἶπε) ὑπῆρξε ὁ διδάσκαλος τῶν ἑλληνικῶν Γραμμάτων σ' ὅλον τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος, καὶ ὑπὸ τὰ χειροκροτήματα τοῦ παρισταμένου πλῆθους ἀπεκάλυψε τὴν μαρμαρίνην προτομὴν, σὲ βάθρον τῆς ὁποίας ἀναγινώσκειται ἡ ἀκόλουθη ἐπιγραφή:

Γεώργιος Γενναδίου
1786-1884

Μέγας τοῦ Γένους διδάσκαλος, Συνεργάτης τοῦ Καποδιστρίου καὶ τοῦ Ὑψηλάντου, σωτὴρ ἀποκληθείς τῆς Ἑλλάδος.

Τὴν ἀποκαλύψιν τῆς προτομῆς τοῦ μεγάλου διδασκάλου ἐπηκολούθησε ἡ κατὰθεση δεκάδων ὀλων στεφάνων, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ τοῦ Προέδρου τοῦ Ἠπειρωτικοῦ Συνδέσμου Πειραιῶς κ. Γ. Μαισσοῦλου, ἱατροῦ, τὸν ὁποῖον κατεθέσαμεν ἡμεῖς, κατ' ἐντολήν του.

Ὑστερὰ ἀπὸ τὴν ἱερὴν αὐτὴν ἐθνικὴν μυσταγωγίαν, ὠδηγηθήκαμε εἰς τὸν σχολικὸν μέγαρον, ὅπου, ἡ Κοινότης τῶν Δολιανῶν παρέδωκε θαυμάσιον γεῦμα πρὸς τιμὴν τῶν ἐπιστῶν καὶ ὅλων τῶν προσκεκλημένων. Φαγητὰ ἐκλεκτὰ καὶ ἀφθονα, κρασιὰ ἀθηναικά (Μαρκὶ) ἀκόμη καὶ καμπανίτης

Κατὰ τὰ ἐπιδόρπια ἤγειρε σημαντικὴν πρόποσιν ὁ Πρόεδρος τῆς Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς κ. Μιλ. Τσιαντῆς, τὸν ὁποῖον ἔχειροκρότησαν ὅλοι οἱ συνδαιτυμόνες ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος κ. Ἀ. Ἀώλης, παρετήρησεν σὲ καίποιους, ποῦ δὲν θεωροῦν τὰ Δολιανὰ Ζαγορί, ὑποστήριξεν ἱστορικῶς διὰ τὰ Δολιανὰ ὑπῆρξαν Ζαγορί καὶ οὐ Πωγωνί ἢ Κούρενα, καὶ ἀκούσθησαν πολλὰς διαμαρτυρίας ὑπὲρ καὶ κατὰ.

Ὑστερὰ ἀπὸ τὸ γεῦμα κατεβήκαμε εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ σχολικοῦ μέγαρου, ὅπου σαράντα καὶ πλείους γυναικες, ντυμένες ὡραϊότατες ζαγορησίας φορεσιὰς μὲ τὰς μεταξογάιτανες φλοκαῖνες, εἶχαν στήσει θαυμασιώτατον χορὸν, κατὰ τὸν ὁποῖον ἀκούσαμε τραγουδοῦμενον τότε τοῦ μεγάλου Ἀρματοῦ τῆς Θεσσαλίας Παπαῦ Θύμιον Μπλαχάβα:

Ἀκούω τὸν ἄνεμον κ' ἀχάει,
μορὲ Παπᾶ, Ντελῆ—παπα
Καὶ τὰ βουνά, ποῦ σιοιοῦνται
Ντελῆ—παπα λεβέντη.

Ποῦς εἶδε, ποῦς ἐλόγησεν αὐτὸν τὸν
(Παπᾶ Θύμιον)

Ποῦ εἶταν μικρὸς στὰ γόδια, μικρὸς
(κρὸς στὰ πινακίδια,
Καὶ τώρα στὰ γεράματα ἐβγήκε πρῶτος
(τὸς κλέφτης.)

Μὲ τὰ πουλλὰ ν' ἐμάλονε μὲ τὰ πουλ
(λιὰ μαλόνει
πουλλὰ σύρτε στὰ Γιάννινα τοῦ Ἀλῆ
(πασα νὰ πῆτε...)

Χ. Χρηστεβασίλης

Λόγος πανηγυρικὸς τοῦ Δημάρχου Ἰωαννιτῶν κ. Δημητρίου Βλαχλείδου εἰς τὴν ἑκατονταετηρίδα τῆς Ἑθνικῆς Παλλιγγενεσίας

Ἐπολιθὴν καὶ πᾶν ἡ ἑπὶ πόλις μὲ στεφάνους καὶ μύτους, καὶ ἡ κυανὸν κίτριον κυματίζοντες ὑπερήφανα ἀπ' ἀκρῶν εἰς ἀκρῶν αὐτῆς, διότι πανηγυρίζομε τὴν ἑκατοντὴν ἐτηρίδα τῆς Ἑθνικῆς Παλλιγγενεσίας καὶ ἐνὸς αἰῶνος ἐθνικὸν βίον ἐλευθέρων.

Κατὰ τὴν ἱερὴν ταύτην στιγμήν ἡ καρδίαν μᾶς πᾶ λεται ἀπὸ παλμούς τῆς ἑλληνικῆς ψυχῆς, καὶ ὁ νοῦς μᾶς ἀνατρέπει εἰς τὸ παρελθόν, πρὸς τὸ μέγα ἐθνικὸν δράμα τοῦ 1821, τὸ ὁποῖον συνέτριψε τὰ δεσμὰ τῆς σωματικῆς καὶ πνευματικῆς σκλαβίας τοῦ Γένους.

Ἀλλὰ πόσον τραυματικὰ ὑπῆρξαν αἱ θυσίαι καὶ μοναδικοὶ οἱ ἥρωες ποῦ ἐσχευάσθησαν διὰ νὰ γίνῃ τὸ θαῦμα ἐκεῖνο! Διὰ νὰ γίνῃ φῶς ὑμέρων ἀπὸ σκοτὸς τεσσάρων αἰώνων, ἐξερύσθη νὰ σκαυθῇ ἀπὸ αὐτῆς τὰ θεμέλια ἡ Ἑλλάς, ἐξερύσθη νὰ μὴ μείνῃ πέτρα ἐπάνω εἰς πέτρα, καὶ νὰ προστεθῇ μὲ κυρίαρχον ἀποφύγαν νεκρὸν εἰς τοὺς σωρούς τῶν αἰῶνος κοιμημένων.

Χωρὶς πόρους, χωρὶς ὅπλα, ὁ βλαβερὸς καὶ ἀπαράσκειος ὁ ἐλληνικὸς λαός, ἀλλὰ μὲ ἀνταρτικὴν θρησκευτικὴν συναίσθησιν, μὲ φλογερὰν φιλοπατρίαν, καὶ ἀφοβίαν εἰς τοὺς κινδύνους, ἀνέλαβε πρὸ 109 ἐτῶν ἀγῶνα γεράσιον ἀντὶ τῶν ἀχνοῦς Ἀυτοκρατορίας, ἡ ὁποία διέθετεν ἀφθονὰ ὅπλα μέγα καὶ ἐπάλαιεν ὀλέκην ἐπ' ἐπ' αὐτῇ, χωρὶς νὰ καταπληθῇ, χωρὶς νὰ ἀπισθοδρομήσῃ, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀμετάκλητον ἀπόφασιν νὰ ἐλευθερωθῇ διὰ τῆς νίκης ἢ νὰ ἐλευθερωθῇ διὰ τοῦ θανάτου. Ἡ δὲ ἥρωική καὶ ἀκαταβίβτος αὐτὴ καριέρα του ἐν τῷ μέσῳ σφαιρῶν ἀνταρτικῶν, καταστροφῶν καὶ κινδύνων δεινῶν ἐθελούμενος ἐπὶ τέλους. Ἡ ἑθελούμενη ἀνταρτικὴ ἀπὸ τὴν τῶσόν ἡρωικὴν καὶ ταπεινωθεῖσα ἀπὸ τὸν τῶσόν ἡρωικὸν μ' αὐτὴν, δὲν ἠμάρτε νὰ μείνῃ ἀπαθὴς καὶ ἀδιάφορος, ἀλλ' ἐβοήθησε νὰ σχηματισθῇ ὁ πυρὴν νέας Ἑλληνικῆς Πολιτείας, μὲ τὸ πενιχρὸν ὅ-

λικὸν τῆς στιγμῆς, μὲ τὸ περίσσευμα ὅμως τοῦ πενιχοῦ θησαυροῦ τῆς.

Ἀλλ' ὅσον ὁ καιρὸς περνοῖ, τόσον ἡ λάμψις τοῦ υπερανθρώπου ἐκείνου ἀγῶνος ἀκτινοβολεῖ περισσότερο, καὶ τόσον τὰ ὑψηλά του διδάγματα στερεοῦνται βιθύτερα εἰς τὴν συνείδησιν τῆς ἀνθρωπότητος. Διότι ἡ ἑλληνικὴ ἐποποιία ἀποκατεῖ τὴν κλέον ἐνδοξον ἱστορικὴν ἐπίδειξιν, ὅτι αἱ ἐθνικαὶ δυνάμεις, καὶ τὸ Δίκαιον εἶναι ἀνώτερον ἀπὸ τὴν ὕλικὴν δύναμιν καὶ τὴν βίαν!

Καθ' ἣν στιγμήν σήμερον ποσοηλόγημεν μὲ εὐλαβὴ συγκίνησιν τὴν σκέψιν μᾶς πρὸς τὰς μεγαλειώδεις θυσίας τῶν προγόνων, τιμῶμεν καὶ γεραίρομεν συγκρότησιν τὴν οὐδοποιήσιν συμβολὴν καὶ τὸν ἔρανον, τὸν ὁποῖον ἡ Ἠπειρωτικὴ Πατρίς, κατέβαλε διὰ τὸν μέγαν ἐκείνον ἀγῶνα τῆς ἐλευθερίας καὶ διὰ τὴν ὀλίγην, ἡδύνην, καὶ πνευματικὴν προπαράρκεσιν αὐτοῦ. Ἦτο δὲ ὁ ἔρανος οὗτος τριπλῆς, τὸ Ἠπειρωτικὸν Πνεῦμα, τὸ Ἠπειρωτικὸν Χρῆμα, τὸ Ἠπειρωτικὸν ἦμαρ.

Καὶ ἦδη ἀπὸ τοῦ ἴσου αἰῶνος τὸ ἀγῶνα τῆς Ἠπειρωτικῆς γῆς καὶ τῆς φυλῆς τὸ Φλακὸν πνεῦμα ἐξηνάγκαζε τοὺς Ἠπειρώτας νὰ ἀποδημῶν ἀδελφοὶ εἰς τὴν Ἑννῆν, ἀποδίδοντες γὰρ εἰς τοὺς ἐκείνους εὐρύτατον στάδιον οἰκονομικῆς προόδου. Εἰς τὴν οἰκονομικὴν δὲ ταύτην ἀκμὴν τῶν Ἠπειρωτῶν ἐπηκολούθησε καὶ εἰσαγερτὴ πνευματικὴ ἀφθούσια τῆς Πατρίδος, διότι οἱ ἐκπατρίστει Ἠπειρώται διέθετον ὑπὲρ τῆς παιδείας πλοῦσι κληροδοτήματα καὶ δωρεάς. Ἡ προγεγονοῦσα ἰδίως τῆς Ἠπειροῦ καθίστατο αὐτὸ διὰ τῶν φημισμένων Σχολῶν τῆς ἀποδοτικῆς πνευματικῆς κέντρον τοῦ ἀναγεννημένου Ἑλληνισμοῦ.

Αἱ διαφωτιστικαὶ αἱ Ἰωαννινοῦ Σχολαὶ εἴτε μὲ εὐγενῆ ἀπὸλλαν συνεργάζομεναι, εἴτε διαδεχόμεναι ἀλλήλας, ἀπέτελεσαν ἐπὶ τρεῖς αἰῶνας πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως φαινήν πνευματικὴν ἐστίν, ἡ ὁ-

Εἶναι τὸ ἰδεῶδες καρτ—ποστέλ διὰ στιγμιαίους φωτογράφους!!!